

Kilde Rapla Haldushoone ajaloost (1969 – 2015)

Rapla maakonna eelkäija oli Rapla rajoon, mis moodustati 1950. aastal Harju maakonna lõunaosast.

Eesti NSV Presiidiumi 26. septembri 1950. a seadluse "*Maarajoonide moodustamise kohta Eesti NSV-s*" alusel loodi 01. oktoobril 1950. a Rapla Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee, mis oli Rapla Maavalitsuse eelkäija.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 24. jaanuarist 1959. a seoses rajoonide reorganiseerimisega liideti Rapla rajooniga Kose rajoonist Alansi ja Kõue külanõukogu ning Türi rajoonist Käru ja Lelle külanõukogu.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 20. detsembrist 1962. a liideti Rapla rajooniga Märjamaa rajoonist Märjamaa alev, Märjamaa, Loodna, Varbola, Velise ja Vigala külanõukogud. Väandra rajoonist Eidapere külanõukogu ja Järvakandi alev. Sama seadlusega liideti Kõue ja Alansi külanõukogud Harju rajooni territooriumiga.

Rapla Rajooni TSN Täitevkomiteele allus 4 alevinõukogu ja 13 külanõukogu. Rajooni täitevkomitee tegeles põhiküsimustes elanikkonna elukondliku teenindamise, heakorra, kultuuri, hariduse, eelarve-, kaubanduse ja sotsiaal-tervishoiualaste küsimustega. Rajooni täitevkomitee alluvuses töötasid järgmised osakonnad: haridus-, kultuuri-, rahandus-sotsiaalkindlustuse-, kommunaalmajanduse- ja elukondliku teenindamise, kapitaalehitus-osakond, üld-, miilitsaosakond, plaanikomisjon, kaadrite-erisektor, perekonnaseisuaktide büroo, rajooni tervishoiuvõrk ja rajooni arhiiv.

Kuuekümnendate aastate keskel tuli kunagise Rapla Rajooni TSN Täitevkomitee esimehe Martin Veerise (1964 – 1972) ja selleaegse täitevkomitee juhtkonna poolt mõtte ehitada alevisse haldushoone, et koondada kõik tähtsamad riigiasutused ühte majja.

Haldushoone ehitusega alustati 14. veebruaril 1969. aastal. Ehitaja oli Rapla Mehhaniseeritud Ehituskolonn. Maja projekteeris arhitekt Helgi Margna, projekti peainsener oli Rein Hergauk.

Rapla Rajooni RSN Täitevkomitee esimees (alustas 1972. a) oli Illar Eesik, finantspoole ja ehitusmaterjalide fondidega tegeles esimehe asetäitja, plaanikomisjoni esimees Eevi Noevere. Maja ehituse üle teostas järelevalvet kapitaalehituse osakonna juhataja Heino Veinberg. Üldosakonna juhataja Lydia Kilkansi õlgadel lasus maja mööbliga varustamine ja majandusasjade korraldamine. Tol ajal kehtisid mööbli ostmisel limiidid ja kuna maja ei saanud plaanitud ajaks valmis, siis tuli tellitud mööbel ajutiselt paigutada Päärdu mõisa ruumidesse. Organisatsiooniliste küsimustega tegeles maasekretär Karl Õunapuu.

Maja ehitus kulges suurte raskuste ning lühemate ning pikemate seisakutega, aga see ei olnud siis mingi uudisasi – sel ajal ikka oli nii. Tavapärased seisakud olid tingitud ehitusmaterjalide nappusest. Kehtis kirjutamata reegel, mille järgi oli nõnda, et need materjalid, mida oli võimalik ametlikult saada, muretses ehitaja, defitsiidi pidi välja ajama aga tellija.

Täitevkomitee esimehe asetäitja, plaanikomisjoni esimees Eevi Noevere mäletab, et defitsiitsete materjalide hankimisel tuli kasutada igasuguseid kõveraid teid. Suureks toeks vajalike eralduste kauplemisel olid prisked Järlepa sovhoosi suitsukalkunid. Eevi Noevere mäletab, et projekteeritud hoone eelarve pidi jääma pisut alla miljoni rubla. Kui oleks läinud üle miljoni, tulnuks ehitusluba Moskvast taotlema hakata, seal oluaks ehk raske tõestada, miks selline „tilluke külake“ nagu Rapla, suurt haldushoonet vajab. Sellepärast eelarvet allapoole miljonit timmitigi. Tegelikult teadsid kõik, et ehitamine läheb tunduvalt kallimaks. Ja seda, kui palju sinna hiljem veel „parendamisraha“ on maetud, ei oska ilmselt keegi mitte kunagi öelda. Ehitaja pidi valmis hoone üle andma 1973. a, kuid tellija ei olnud seda nõus vastu võtma ehitaja vigade tõttu. Nõnda venisid igasugused parandustööd 1974. aasta teise poole. Maja valmimiseks tuli ka täitevkomitee osakondade töötajatel teha palju töötunde ehitusprahi väljaviimisel, akende ja põrandade puhastamisel värvist (maalrite lohaka töö tõttu), mööbli kohaletoimetamisel jne.

Kabinetid ühendati majasisese sidesüsteemiga “estron”. Uudiseks oli see, et koosolekuid sai pidada oma tööruumist lahkumata. Hästi töötas ka maja ajanäitajate süsteem. Igale korrusele ja suurematesse tubadesse oli paigutatud kell, mis ühendati valvetoas oleva emakellaga.

Esimesel korrusel töötas infolaua töötaja, kelle ülesandeks oli asutuste posti jagamine, kodanike juhendamine ametnike juurde. Samas esimesel korrusel asusid ka riidehoiu nagid.

I korrusel asus 150 kohaline konverentsisaal.

II korrusel siseõu (hiljem TALVEAED) hüüti ka LILLEIAKS, kui palmidele lisaks toodi ka kaktuseid jt. lilli. Haldushoone siseõu oli planeeritud algul ilma katusega. Näärideks oli sinna ka kuusk paigutatud. Kuid nii see edasi ei toiminud, vihmavesi ja lumi kogunes siseõuele, olid küll väljavoolutorud, kuid see ei aidanud, vesi hakkas põrandast läbi imbuma. Kaunis konverentsisaal sai rikutud, enne nõupidamisi pidi kantselei rahvas saali kuivatama ja korda seadma. Siis otsustati siseõuele katus peale ehitada. Esimene katus oli armeeritud klaasist ja ehitati valmis 1981. aastal.

Talveaed sai alguse 1982. aastal, mil toodi esimesed palmid. 1987. a talvel tuli suure külma tõttu talveaiast palmid ja lilled välja kolida, sest katuse klaasid vajusid alla ja ruum oli väga külm.

Ka jäi väikese alevi katlamaja võimsusest väheseks, et suurt hõredat mürakat soojana hoida. Ametnikkond pidi soojalt riietuma ja kirjatööd tehti külmal ajal kinnastatud kätega. Talvel oli tööruumides keskmiselt 10 kraadi sooja, suvel selle eest sageli 35 pügalani sooja. Maja algusest peale ei töötanud ventilatsioonid.

40. aasta jooksul on seda maja ümberehitatud järgmiselt:

1981. a ehitati valmis esimene armeeritud klaasist katus (need vajusid alla).

1994. a ehitati uus plastikust katus, sel aastal ehitati keldrikorrusele välja lille- ja prillipoe ruumid ning Kiisu kohvik.

1994. aastal uue plastikust katuse valmimisega lõppesid probleemid talveaiaga. Talveaia põrand on samuti kahel korral uuesti tehtud.

1995. aastal alustati haldusosakonna juhataja Raivo Kontsoni juhtimisel maja rekonstrueerimist:

1995. a vahetati uute vastu välja maja aknad,

1996. aastal ehitati kinni maja välisterrassid ja valmis maja juurdeehitus. Projekti autorid Anu Vaarpuu ja Urmas Sepp. Ehitajaks oli põhiliselt EF Rapla Ehituse AS. Juurdeehituses said omale ruumid Pensioniamet, Tööhõiveamet ja Haigekassa.

1996. aastal ehitati maja I korrusele välisukse kõrvale uus valve ja infopunkti ruum. Maja riidehoiu nagid viidi sisetrepi alla, hiljem tehti ka riiete jaoks eraldi ruum, sinna kus oli varem valvelaud.

1998. aastal ehitati endistesse tsiviilkaitse ruumidesse kaasaegsed arhiiviruumid.

1999. aastal rekonstrueeriti soojussõlm, seega lõppesid probleemid tubade kütmisel.

2003. aasta novembris ehitati sisetrepi ette klaasuksed. Maja töötajad pääsesid sisse magnetnupuga, külalised pidid pöörduma infolaua töötaja poole.

2004. a 3. sept. avati haldushoone kaldtee, millele ratastooliinimesed andsid heakskiidu.

**Haldushoone ruumid maja algusaastatel (1974 -
I korrusel valveruum ja infolaud, garderoob**

I korrusel asus 150 kohaline konverentsisaal

II korrusele rajooni täitevkomitee koos osakondadega

**III korrusele
põllumajandusvalitsus koos osakondadega
Tavandinõukogu**

IV korrusele

EKP Rapla Rajoonikomitee

ELKNÜ Rapla Rajoonikomitee

Rapla Rajooni Rahvakontrollikomitee

Keldriruumidesse asus tsiviilkaitse, ette olid nähtud ka arhiiviruumid, kui neid ruume suure niiskuse tõttu alatise arhiivimaterjale hoida ei saanud, hoiti tööruumides, kuna ruumides olid suure sügavusega seinakapid. Alles 1998. a. suvel tehti korralikud arhiiviruumid keldrisse, seega 25 aastat hiljem.

Keldrikorrusele avati Rapla Tarbijate Kooperatiivi baar. Hiljem LEIKO KOHVIK, mis lõpetas tegevuse 1. veebruarist 2002, hiljem kasutati ka arhiivi ruumina.

Baari ees oli suur avar ruum pidude ja spordivõistluste pidamiseks.

Haldushoone võeti ehitajalt Rapla Mehhaniseeritud Ehituskolonnilt vastu 30. septembril 1974. aastal.

Haldushoone avamispidu peeti 4. detsembril 1974. aastal. Peole kutsuti maja ehitajad, rajooni asutuste, ettevõtete ja majandite juhid ning teiste rajoonide esindajad. Kohal olid ka külalised Läti NSV Madona rajoonist.

Sel ajal oli haldushoone Rapla suurim ja moodsaim maja. Teiste Eesti rajoonikeskuste seas oli ta esimesi omataolisi. Põrandapinda 5084,6 m², tööruumide arv oli 113.

Perekonnaseisubüroo ruumid Haldushoones valmisid 1976. aastal. Need ruumid olid väga esinduslikud. Olemas oli kõik vajalik nagu pidulik saal, registreerimise laud, mille taga seinal oli ARSIS valmistatud messingist seinapannoo, külaliste pingid, noorpaari vanemate toolid, eraldi noorpaari ruum, karderoob, ajakohane arhiiviruum. Noorpaare käis väljaspoolt rajoonidest ja ka palju Tallinnast registreerimas. (Hiljem otsustati, et perekonnaseisutoimingud võivad toimuda ka väiksemates ruumides ja pidulikult ka Talveaias, arhiivi tuli tassida 4. korrusele, siis jälle 2. korrusele. Per-büroo ruumidesse kolis passi-laud, mis praegu asub juba alevist kaugemal. 2000. aastal said ka kirikuõpetajad volituse abielude registreerimiseks, palju noori käis ka kirikus, kuid nüüd käib vähem. Nüüd rahvastikutoimingud (perekonnaseisutoimingud) valla hallata. Jälle väikeses ruumis.

- 28. OKT. 1997. A TOIMUS VABARIIGI VALITSUSE VÄLJASÕIDUISTUNG Raplas, Riigikogu liikmed eesotsas Villu Reiljaniga tutvusid maakonnaga.
- 25. mail 1998. a toimus haldushoone suures saalis Euroopa Liidu päev, mille käigus avati haldushoone 4. korrusel Euroinfo Keskus. Tegu oli ühega esimestest maakonna tasemel Euroopa Liidu informatsiooni vahendavatest infokeskustest. Osa võttis president Toomas Hendrik Ilves.
- EUROINFOKESKUSE AVAMISE PÄEVAL ISTUTATI HALDUSHOONE ETTE SÜMBOOLNE PÜRAMIIDTAMM.
- 17. dets. 1998. a maavalitsuse ja ROL-i koostöölepingu sõlmimine.
- 20. märtsil 2002. a. vabatahtlikult ühineda soovivate valdade volikogude esimehed ja vallavanemad maavalitsuse talveaias.
- 4.dets. 1994. a. haldushoone 20. aastapäeva tähistamine.
- 1995. a kutsuti esimest korda maavanema jõuluvastuvõtule maavalitsusest pensionile jäänud pensionärid
- 27. okt. 1999. a leidis aset riigisekretär pr. Aino Lepik von Wireni külaskäik Raplamaale. Külastas maakonna arhiivi ja maakonna Euroinfo Keskust, mis asus haldushoone neljandal korrusel..
- 03. dets. 1999. a haldushhone 25. aastapäeva tähistamine.

- 10. dets. 2004. a. haldushoone 30 lilleda, ehitamise ajaloost rääkis tolleaegne rajoonijuht Illar Eesik.
  - 2. veebr, 2000. a toimus haldushoone suures saalis ajalookonverents, millega tähistati Tartu rahulepingu allakirjutamise 80. aastapäeva. Avatud oli näitus vanadest fotodest, aumärkidest, dokumentidest ja Vabadussõjaaegsetest relvadest.
  - 10. nov. 2000. a. maavanema ruumis sõlmiti Taani Kaitseliidu ja Eesti Kaitseliidu Rapla maleva vaheline koostööleping.
  - 11. dets. 2000. a siseminister Tarmo Loodus koos maavanematega, kes töid just siseministri lauale haldusterritoriaalse reformi maakondlikud kavad.
  - 12. juunil 2001 Vabariigi president Lennart Meri vastuvõtt Raplamaal „Eesti mäletab“ Rapla maakonnast pärit küüditatute ja vangis olnud inimestele. Autasustatavatele pandi rinda murtud rukkilille kujutisega märk.
  - 27. aprillil 2001. a toimus haldushoone suures saalis RAPLAMA A ETTEVÕTJATE KONVERENTS. Konverentsi avasid peaminister Mart Laar ja ärimees Urmas Sõõrumaa.
  - 24. nov. 2001. a toimus haldushoone Talveaias vastuvõtt Toompeal raadio- ja telemaja kaitsnutele Rapla maakonnast. Inimestele, kes 1991. aasta augustikuu otsustavatel päevadel asusid eluliselt tähtsate objektide kaitsele.
  -
  - 14.-15. nov. 2002 toimus Soome Nurmijärvi vallavalitsuse delegatsiooni külaskäik.
  - 21. nov. 2002. a Ukraina suursaadiku visiit Raplamaale.
  - 17. dets. 2002. a külastas maakonda Austria suursaadik.
  - 16. jaanuar 2003. a Eesti Vabariigi president Arnold Rüütel koos abikaasaga kohtus haldushoones Raplamaa omavalitsusjuhtidega, tutvus maakonnaga (sõites rongiga Tallinnast Hagudi rongijaama)
  - 15. mail 2005. a. külastas Rapla maakonda Saksamaa Kaiserslauterni maakonna delegatsioon.
  - 2005. a juunis võttis maavanem Tõnis Blank vastu Prantsuse Senati delegatsiooni koos Prantsuse suursaadikuga Eestis proua Charntal De Bourmontiga.
  - 12. detsembril 2014. a tähistasid haldushoones töötavad töötajad maja 40-ndat aastapäeva.
- Iga suvi toimusid maavalitsuse juhtidel kokkusaamised endiste rajoonijuhtidega, haldushoone suures saalis toimusid konkursside võitjate autasustamised, põllumajandustöötajatele nõupidamised ja seminarid, täitevkomitee ajal rahvasaadikute istungjärgud. Haldushoone talveaias toimusid maavanema vastuvõttud ja tänukirjade üleandmised, tähtpäevade tähistamised, näitused, kontserdid jne. Allkorrusel baari eesruumis toimusid lauamängude võistlused ja ka asutuste jõulupeod.

(Alus: brošüür Rapla Maavalitsus 1990 – 2005)

Koostas Laine Sassian (endine maavalitsuse arhivaar)